

doesn't solve the problem of energy security because of significant energy intensity of GDP. Authors indicated that an integrated approach to the development of bioeconomy as a whole will contribute to achieving the objectives of economic and environmental security. There are considered to use a number of measures of financial and nonfinancial incentives, including a mechanism of social partnership.

Bioeconomy, diversification, energy security, biomass, renewable energy sources, social partnership.

УДК 336.226.322:658

ВПЛИВ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ НА ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ

Л. О. Березовська, кандидат економічних наук

Досліджено вплив податку на додану вартість на фінансово-господарську діяльність підприємств та окреслено шляхи удосконалення механізму непрямого оподаткування в Україні.

Податки, непрямі податки, податок на додану вартість, показники фінансового стану підприємства.

Важливим елементом податкової системи України є непрямі податки, а саме: податок на додану вартість, доходи до бюджету від якого займають найбільшу питому вагу серед податків, якими оподатковується споживання. ПДВ є тим податком, теоретичному та практичному застосуванню якого присвячують дискусії вітчизняні й зарубіжні науковці та практики.

Незважаючи на те, що податок на додану вартість сформував до себе позитивне ставлення у багатьох зарубіжних країнах, механізм його функціонування в нашій державі потребує вдосконалення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми функціонування непрямих податків в Україні досліджували такі вчені-економісти, як: О. Амоша, О. Василик, В. Вишневський, М. Дем'яненко, Д. Дема, Д. Дяковський, Л. Ликова, Я. Литвиненко, С. Лондар, С. Луніна, В. Калюжний, А. Крисоватий, В. Опарін, І. Панасейко, Д. Полозенко, В. Синчак, А. Соколовська та інші.

У багатьох працях глибоко досліджено теоретичні питання, а саме: економічну сутність непрямих податків, їх роль та місце в податковій системі, механізм оподаткування доданої вартості підприємств тощо.

Разом з тим, лише деякі автори приділяють у своїх дослідженнях увагу впливу непрямих податків на фінансово-господарську діяльність підприємств окремих галузей економіки [1–3; 5].

Проте, в умовах фінансово-економічної кризи, коли перед більшістю підприємств постала проблема платоспроможності, ліквідності, погіршення фінансового стану, гостро постає питання щодо впливу ПДВ на їх фінансово-господарську діяльність, що змушує шукати шляхи мінімізації його негативних проявів.

Мета дослідження – визначення впливу податку на додану вартість на фінансово-господарську діяльність підприємств та окреслення шляхів удосконалення механізму непрямого оподаткування в Україні.

Виклад основного матеріалу. Вплив непрямих податків на фінансово-господарську діяльність підприємств залежить від багатьох обставин і чинників. Цей вплив можна розглядати у двох аспектах.

По-перше, він пов'язаний зі сплатою непрямих податків у процесі придбання товарно-матеріальних цінностей, оплати виконаних робіт і отриманих послуг. На даному етапі сплата непрямих податків здійснюється за рахунок оборотних коштів суб'єктів підприємництва, тобто, має місце тимчасова іммобілізація оборотних коштів для сплати податків.

По-друге, цей вплив пов'язаний із надходженням непрямих податків на рахунки суб'єктів підприємства, які реалізують товари, роботи, послуги. Отож, непрямі податки, що надходять на рахунки суб'єктів підприємництва, використовуються для відшкодування сплачених ними непрямих податків у процесі придбання товарно-матеріальних цінностей (робіт, послуг). При цьому, певний час, до перерахування в бюджет, непрямі податки можуть залишатися в розпорядженні (обороті) підприємств.

Вплив ПДВ на обсяги реалізації товарів, робіт, послуг безпосередньо проявляється через ставку податку. Визначена чинним законодавством ставка ПДВ у розмірі 20% призводить до відповідного зростання цін на товари, роботи, послуги. Здебільшого, це негативно впливає на обсяги реалізації, а отже, і на фінансовий результат діяльності суб'єктів підприємництва. Більш доцільним щодо зниження негативного впливу ПДВ платників податку є поступове зниження загальної ставки ПДВ.

Дослідження впливу зміни ставки ПДВ на результати діяльності переробного підприємства, за умови, що ціни на продукцію залишаються незмінними, дали змогу зробити висновок, що зі зниженням ставки податку до 17% покращаться майже всі показники, що характеризують фінансовий стан підприємства. Зросте коефіцієнт автономії, оскільки збільшення прибутку призведе до збільшення власного капіталу та збільшення грошових коштів підприємства (табл. 1).

Несуттєво, але зросте коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт співвідношення зобов'язань і власного капіталу та коефіцієнт маневреності власних коштів.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності збільшиться на 0,081 пункта. Це означає, що в найкоротший термін підприємство зможе сплатити 8,5%, а не 0,4%, як у звітному періоді, своїх поточних зобов'язань.

Коефіцієнт критичної ліквідності збільшиться на 0,09 пункта і становитиме 0,42 проти 0,33 у звітному періоді за нормативу 0,7–0,8.

Коефіцієнт поточної ліквідності також збільшиться на 0,08 пункта і становитиме 0,65 проти 0,57 у звітному періоді за нормативного значення від 1 до 2.

1. Динаміка відносних показників фінансової стійкості за зміненої ставки ПДВ ТОВ «Білоцерківський молочний комбінат»

Показники	Звітний період (2012 р.)	Плановий період (2014 р.)	Відхилення, (+,-)
Коефіцієнт автономії	-0,34	-0,29	+0,05
Коефіцієнт заборгованості	0,53	0,53	0,00
Коефіцієнт фінансової залежності	-3,0	-3,4	-0,4
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,47	0,51	+0,04
Коефіцієнт співвідношення зобов'язань і власного капіталу	-1,58	-1,81	-0,23
Коефіцієнт фінансового лівериджу	-2,39	-2,74	-0,35
Коефіцієнт маневреності власних коштів	-0,96	-1,24	-0,28

Зі зменшенням ставки ПДВ покращаться також всі показники ділової активності досліджуваного підприємства (табл. 2).

2. Динаміка показників ділової активності ТОВ «Білоцерківський молочний комбінат»

№	Показники	Звітний період (2012 р.)	Плановий період (2014 р.)	Відхилення, (+,-)
1	Коефіцієнт оборотності активів	2,03	2,06	+0,03
2	Коефіцієнт оборотності основних засобів	2,98	3,1	+0,12
3	Коефіцієнт оборотності запасів	26,81	27,09	+0,28
4	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	17,82	18,55	+0,73
5	Середня тривалість обороту дебіторської заборгованості	20,54	19,67	-0,86
6	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	10,71	11,15	+0,43
7	Середня тривалість обороту кредиторської заборгованості	34,17	32,74	-1,44
8	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	-5,5	-6,1	-0,6

Аналіз рівня впливу зменшення ставки ПДВ на 3% свідчить, що збільшення валової рентабельності продукції у плановому році становитиме 4%. Це відбудеться за рахунок збільшення валового прибутку на 11 802 тис. грн, або на 11%. При цьому собівартість продукції зросте лише на 1,2%.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Податковий кодекс України передбачає зниження ставки податку на додану вартість з нинішніх 20 % до 17 % з 1 січня 2015 р. [4].

Ця реформа податкового законодавства матиме позитивні наслідки для підприємств-платників ПДВ.

По-перше, відбудеться загальне зниження рівня цін на товари, роботи, послуги, що буде супроводжуватися зростанням обсягів їх реалізації, а отже, і поліпшенням фінансових результатів діяльності платників.

По-друге, скоротяться видатки на придбання основних засобів і нематеріальних активів, вартості будівництва, що сприятиме активізації здійснення реальних капітальних вкладень та впровадження інновацій.

По-третє, зменшаться обсяги витрат у сумі вхідного ПДВ, які будуть відноситися на поточні витрати – собівартість товарів, робіт, послуг (якщо відповідні види діяльності суб'єктів підприємництва будуть звільнені від ПДВ). Це також буде сприяти поліпшенню фінансових результатів діяльності платників. Зростання обсягів реалізації товарів, робіт і послуг сприятиме й збільшенню надходжень ПДВ до бюджету, а отже, компенсує їх зменшення внаслідок зниження загальної ставки ПДВ.

Список літератури

1. Данко І. М. Непрямі податки: їх вплив на фінансово-господарські рішення / І. М. Данко // Фінанси України. – 2005. – № 10. – С. 131–135.
2. Дем'яненко М. Я. Проблеми ПДВ в агропромисловому виробництві / М. Я. Дем'яненко // Фінанси України. – 2006. – № 10. – С. 3–8.
3. Іванов Ю. Б. Проблеми розвитку податкової політики та оподаткування : монографія / Ю. Б. Іванов / за заг. ред. Ю. Б. Іванова. – Х. : ІНЖЕК, 2007. – 448 с.
4. Податковий кодекс України: від 2 грудня 2010 року: № 2755-IV, зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
5. Тулуш Л. Д. Функціонування податку на додану вартість у сільському господарстві: досвід ЄС / Л. Д. Тулуш // Економічний вісник Донбасу. – 2010. – № 2. – С. 90–95.

Исследовано влияние налога на добавленную стоимость на финансово-хозяйственную деятельность предприятий и намечены пути усовершенствования механизма косвенного налогообложения в Украине.

Налоги, косвенные налоги, налог на добавленную стоимость, показатели финансового состояния предприятия.

The effect of VAT on financial and economic activities of enterprises and ways to improve the mechanism of indirect taxation in Ukraine.

Taxes, indirect taxes, value added tax, rates financial condition.